

POSTANOWIENIE

Dnia 6 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Jacek Błaszczyk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 6 listopada 2023 r.,
w sprawie **M.J.**,
skazanego za popełnienie przestępstw z art. 292 § 1 k.k. i innych,
wniosku obrońcy skazanego o wznowienie z urzędu postępowania kasacyjnego
zakończonych postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2023 r.,
sygn. akt I KK 109/21,
o oddaleniu jako oczywiście bezzasadnej kasacji wniesionej przez obrońcę
skazanego,
od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce,
z dnia 15 lutego 2021 r., sygn. akt II Ka 150/19,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Pułtusku,
z dnia 13 grudnia 2018 r., sygn. akt II K 1127/15,

postanowił

- 1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wznowić postępowanie kasacyjne;**
- 2. uchylić postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2023 r., sygn. akt I KK 109/21, i przekazać kasację wniesioną przez obrońcę skazanego od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 15 lutego 2021 r., sygn. akt II Ka 150/19, do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu - Izbie Karnej w postępowaniu kasacyjnym;**

**3. obciążyć Skarb Państwa kosztami postępowania
wznowieniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 18 stycznia 2023 r., sygn. akt I KK 109/21, oddalił jako oczywiście bezzasadną kasację obrońcy skazanego M.J. wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 15 lutego 2021 r., sygn. akt II Ka 150/19, zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Pułtuskach z dnia 13 grudnia 2018 r., sygn. akt II K 1127/15.

Pismem z dnia 12 lipca 2023 r. obrońca skazanego złożył wniosek o wznowienie z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego wskazanym postanowieniem. Obrońca zauważył, że w niniejszej sprawie doszło do naruszenia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., bowiem w składzie Sądu Najwyższego rozpoznającego kasację zasiadali sędziowie powołani na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Karnej w oparciu o uchwałę Krajowej Rady Sądownictwa, której kształt został określony ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), a to: Igor Zgoliński, Małgorzata Bednarek, Ryszard Witkowski. W tym kontekście obrońca powołał się na treść uchwały trzech połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20, OSNK 2020, z. 2 poz. 7), a także na inne orzeczenia Sądu Najwyższego (postanowienie SN z dnia 16 września 2021 r., sygn. akt I KZ 29/21; wyrok SN z dnia 19 października 2022 r., sygn. akt II KS 32/21; wyrok SN z dnia 15 lutego 2023 r., sygn. akt II KK 571/22; uchwała SN z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22), z których wynika wadliwość powoływania sędziów Sądu Najwyższego od 2018 r. skutkująca zaistnieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci nienależytej obsady sądu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W niniejszej sprawie na etapie postępowania kasacyjnego zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., w związku z czym konieczne było wznowienie postępowania, uchylenie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2023 r., sygn. akt I KK 109/21, i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Dodać należy, że

wznowienie postępowania z powodu uchybień stanowiących bezwzględne przyczyny odwoławcze z art. 439 § 1 k.p.k. możliwe jest wyłącznie z urzędu, a „wniosek” strony należy potraktować jako sygnalizację uchybienia wynikającą z art. 9 § 2 k.p.k., a która wywołuje potrzebę podjęcia rozważań w zakresie przesłanek z art. 439 § 1 k.p.k. (zob. np. postanowienie SN z dnia 3 września 2020 r., sygn. akt V KO 57/20).

W pierwszej kolejności należy przyjąć, że dopuszczalne jest wzruszenie w trybie wznowienia postępowania postanowienia Sądu Najwyższego o oddaleniu kasacji. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się bowiem pogląd, zgodnie z którym uprawnione jest wznowienie postępowania kasacyjnego oddalającego kasację, zarówno na wniosek strony - w oparciu o podstawy wznowieniowe określone w art. 540 § 1 pkt 1, § 2 i § 3 k.p.k., jak i z urzędu - art. 542 § 3 k.p.k. (zob. m.in. postanowienia SN: z dnia 14 czerwca 2023 r., sygn. akt III KO 43/23; z dnia 21 czerwca 2023 r., sygn. akt V KO 30/22; z dnia 23 sierpnia 2023 r., sygn. akt II KO 75/23; z dnia 18 października 2023 r., sygn. akt I KO 33/23).

Po drugie, w przedmiotowej sprawie w pełni zastosowanie znajduje uchwała trzech połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., zgodnie z którą: „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3)”. Oznacza to, że – w przeciwieństwie do sędziów sądów powszechnych – każdy sędzia Sądu Najwyższego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed KRS po 17 stycznia 2018 r., *a priori* nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. uchwała SN z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22). W orzecznictwie sygnalizuje się ponadto, że wprowadzie orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka stwierdzające naruszenie art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka wynikające z wadliwości procedury

nominacyjnej sędziów Sądu Najwyższego z uwagi na tryb ustalania składu Krajowej Rady Sądownictwa (wyroki: z dnia 22 lipca 2021 r., w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce, skarga nr 43447/19; z dnia 8 listopada 2021 r., w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, połączone skargi nr 49868/19 i 57511/19; z dnia 3 lutego 2022 r., w sprawie Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce, skarga nr 1469/20), nie dotyczyły sędziów Sądu Najwyższego orzekających w Izbie Karnej, to jednak sytuacja faktyczna i prawna będąca przedmiotem oceny w niniejszej sprawie jest taka sama (zob. np. postanowienie SN z dnia 18 października 2023 r., sygn. akt I KO 33/23).

Jednocześnie należy odnotować, że na kwestię interpretacji treści normy wynikającej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., jak i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, nie ma wpływu rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61, ze względu na jego wieloaspektowe wady. Bez wątpienia uchwała składu połączonych Izb z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20, zachowuje swoją ważność i wiąże wszystkie składy Sądu Najwyższego (zob. szczegółową analizę zawartą w postanowieniu SN z dnia 16 września 2021 r., sygn. akt V KZ 29/21; zob. również np. postanowienie SN z dnia 29 września 2021 r., sygn. akt V KZ 47/21).

Nie budzi wątpliwości, że w niniejszej sprawie zaistniała podstawa do wznowienia postępowania kasacyjnego, skoro w wydaniu orzeczenia oddalającego kasację brali udział: Igor Zgoliński, Małgorzata Bednarek oraz Ryszard Witkowski. Wszystkie te osoby brały bowiem udział w procedurze nominacyjnej przed wadliwie ukształtowaną Krajową Radą Sądownictwa, co skutkowało nienależytą obsadą sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. W przypadku Małgorzaty Bednarek oraz Ryszarda Witkowskiego należy jednocześnie stwierdzić, że osoby te zostały pierwotnie powołane na stanowisko sędziego w Izbie Dyscyplinarnej, która, choć była organem powiązanym administracyjnie z Sądem Najwyższym, jednak sama nie miała statusu sądu w rozumieniu konstytucyjnym (por. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt. BSA I-4110-1/2020 oraz uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22; W. Wróbel, Izba Dyscyplinarna jako sąd wyjątkowy w rozumieniu art. 175 ust. 2 Konstytucji RP, „Palestra” 2019, nr 1-2, s.

17-31). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że późniejsze podjęcie przez sędziów orzekających w Izbie Dyscyplinarnej czynności orzeczniczych w Sądzie Najwyższym - Izbie Karnej nastąpiło bez dochowania wymogów określonych w art. 179 Konstytucji RP, a więc bez zachowania procedury przewidzianej dla ubiegania się o stanowisko w sądzie przewidzianym w Konstytucji RP (zob. postanowienia SN: z dnia 18 lipca 2023 r., sygn. akt IV KZ 19/23; z dnia 18 lipca 2023 r., sygn. akt I KK 85/23; zob. również postanowienie z 26 października 2023 r., sygn. akt II KK 82/23 – z argumentacją za tezą, że analogicznie należy podchodzić do pierwotnej nominacji do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych). Sąd Najwyższy przyjął w szczególności, że „akt nominacji Prezydenta RP na stanowisko sędziego dokonywany jest w ramach określonego konkursu dotyczącego konkretnego rodzaju sądu. Osoba, która ubiegała się o stanowisko sędziego w danym sądzie, nie jest więc uprawniona do orzekania w innym rodzaju sądu. Akty nominacji na stanowiska w Izbie Dyscyplinarnej podejmowane były przez Prezydenta RP wyłącznie w ramach konkursu na stanowiska w tej Izbie. Skoro jednak Izba Dyscyplinarna nigdy nie była sądem, nominacje te nie obejmowały możliwości orzekania w Sądzie Najwyższym” (zob. postanowienie SN z dnia 18 lipca 2023 r., sygn. akt IV KZ 19/23). Także i z tego powodu należy uznać, że sąd rozpoznający kasację w przedmiotowej sprawie był nienależycie obsadzony.

W świetle powyższych ustaleń konieczne stało się zatem wznowienie postępowania kasacyjnego, uchylenie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2023 r., sygn. akt I KK 109/21, i przekazanie sprawy Sądowi Najwyższemu do ponownego rozpoznania.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak na wstępie.

[MD]

[ms]

